

Maatschappelijk Verantwoord Beleggen Beleid 2021 – 2025

SPW
Goed voor
elkaar

met onze 6
pensioenbeloften

Inhoud

1. Goed voor elkaar	1
2. De weg naar dit nieuwe beleid	3
3. Onze keuzes en ambities	4
4. Onze doelstellingen	9
5. Onze manier van werken	12
6. Transparantie	14

Bijlagen

Bijlage 1. Toelichting OESO due diligence stappen	16
Bijlage 2. Toelichting IMVB-convenant en Klimaatakkoord	17
Begrippenlijst	18

1. Goed voor elkaar

Een aangescherpt beleid voor maatschappelijk verantwoord beleggen

Als pensioenfondsen zetten we ons dagelijks in voor een goed pensioen voor iedere werknemer van een woningcorporatie, nu en in de toekomst. We vinden het belangrijk om dit op een verantwoorde manier te doen. Daarom maken we bewust de keuze voor beleggingen in bedrijven, overheden, vastgoed, fondsen en andere investeringen die verantwoord omgaan met mens en milieu, en zorgvuldig worden bestuurd.

Maatschappelijk verantwoord beleggen biedt namelijk kansen. Met onze beleggingen kunnen wij een bijdrage leveren aan de transitie die nodig is voor een duurzame toekomst, zoals bijvoorbeeld een klimaatneutrale economie. We zijn ervan overtuigd dat zulke beleggingen op lange termijn ook financieel beter presteren. Dit bevestigt wetenschappelijk onderzoek dat aantoont dat verantwoord beleggen een neutraal tot licht positief effect heeft op het rendement en risico van een beleggingsportefeuille¹. We nemen de duurzaamheidsfactoren dan ook, naast rendement, kosten en risico, integraal mee in onze afwegingen.

Geheel in lijn met het motto 'goed voor elkaar' van ons pensioenfondsen willen we met dit nieuwe Maatschappelijk Verantwoord Beleggen (MVB) beleid bijdragen aan een leefbare wereld voor huidige en toekomstige generaties. In dit beleid voor 2021–2025 committeren we ons aan de volgende vier uitgangspunten:

- **Ons Maatschappelijk Verantwoord Beleggen beleid is een integraal onderdeel van ons (strategisch) beleggingsbeleid en omvat alle beleggingscategorieën in onze portefeuille.** Dit is vastgelegd in onze afspraken met onze vermogensbeheerder. Wij monitoren de voortgang op het beleid via de reguliere rapportages die we van hen ontvangen.
- **Maatschappelijk verantwoord beleggen is een integraal onderdeel van ons beleggingsproces.** We beoordelen alle beleggingen niet alleen op rendement, risico en kosten maar ook op de mate waarin ze maatschappelijk verantwoord te werk

gaan. Beleggingen die niet voldoen aan onze criteria voor milieu, mensenrechten en goed bestuur, laten we alleen toe tot de beleggingsportefeuille als we hen middels concrete afspraken kunnen aanzetten tot verbetering. Staatsobligaties van overheden die niet aan onze criteria voldoen sluiten we uit.

- **Ons beleid is opgesteld in lijn met internationale richtlijnen en standaarden.** Zo verwachten we van onze beleggingen dat ze handelen in lijn met de richtlijnen voor verantwoord ondernemen van de Verenigde Naties ([United Nations Global Compact](#)), het [Klimaatakkoord van Parijs](#), de [OESO-richtlijnen](#), het [OESO-richtsnoer voor institutionele beleggers](#), de [United Nations Guiding Principles on Business and Human Rights](#) (UNGP's), de [Principles for Responsible Investment](#) (PRI) en de richtlijnen van het [International Corporate Governance Network](#) (ICGN).
- **We zetten ons in voor langetermijnwaardecreatie.** Wij streven naar een goed pensioen voor deelnemers en naar langetermijnwaardecreatie voor de maatschappij. Wij hebben een langetermijnbeleggingshorizon en spreken af met onze vermogensbeheerder hiernaar te handelen en mandaten voor de middel- en lange termijn te hanteren. Daarbij kiezen we onze beleggingscategorieën op basis van reële economische activiteiten en onderliggende waardecreatie.

¹ Dit blijkt onder andere uit onderzoek van Friede, G.T. Busch and A. Bassen (2015), 'ESG and financial performance: aggregated evidence from more than 2000 empirical studies', *Journal of Sustainable Finance*, en in Investment Sustainable Pension Investment Lab (2017), 'De financiële prestaties van verantwoord beleggen' en Koedijk, K. & Wetzels, S. (2019). Wat weten we nu echt over verantwoord beleggen: ESG Wetenschappelijke literatuurstudie. Finance – ideas.

In dit MVB-beleid bouwen we verder op de basis van ons vorige beleid (2017 – 2020). Daarmee houden we focus op aanscherpingen die we al tijdens de vorige beleidsperiode zijn gestart:

- **Het verlagen van de CO₂-voetafdruk²** van onze aandelenportefeuille: De CO₂-voetafdruk daalde al met 39% ten opzichte van 2015. Ook in het nieuwe beleid blijft het verder verlagen van de CO₂ uitstoot een belangrijke doelstelling.
- **Het systematisch beoordelen van de bedrijven waarin we beleggen** op rendement, risico en kosten, en de mate waarin ze verantwoord te werk gaan. Hierin behaalden we de afgelopen jaren grote vooruitgang. Onze vermogensbeheerder beoordeelde voor ons inmiddels ca.10.000 bedrijven volgens deze vier principes. In het nieuwe beleid bouwen we hierop voort door toetsingscriteria verder aan te scherpen zodat we bedrijven nog beter kunnen beoordelen op duurzame prestaties. Zo beleggen we gericht in bedrijven die naar verwachting een goed rendement opleveren én die verantwoord te werk gaan (koplopers) of die we kunnen aanzetten tot verbetering (beloften).
- **Het uitsluiten van beleggingen in overheden van landen.** We sluiten al langer staatsobligaties van overheden uit waarvoor een VN-wapenembargo van kracht is. In 2020 scherpten we ons beleid aan en formuleerden we de ambitie om niet langer te beleggen in staatsobligaties van overheden die burgervrijheden en democratie ernstig beperken. Daarom sluiten we nu tevens staatsobligaties van overheden uit waarvoor een EU-wapenembargo geldt. Ook scherpten we onze ambitie aan om niet te beleggen in staatsobligaties van overheden die burgervrijheden en democratie ernstig beperken. De implementatie van dit beleid loopt.
- **Het uitsluiten van beleggingen in bedrijven.** We sluiten bedrijven in bepaalde sectoren uit. Dit gaat verder dan wetgeving (uitsluiting van clustermunitie), want wij beleggen ook niet meer in bedrijven die betrokken zijn bij het produceren van tabak, kernwapens, landmijnen, chemische-en biologische wapens. Dit blijft ook in dit nieuwe beleid onze aanpak.

In dit MVB-beleid kiezen we ervoor om ons nog meer te richten op de thema's die aansprekend en herkenbaar zijn voor onze deelnemers en andere belanghebbenden, waar wij invloed op kunnen uitoefenen als pensioenfondsen en die urgent zijn voor de samenleving en het milieu. We beschrijven in dit beleid welke thema's we prioriteren (klimaatverandering, biodiversiteit, goed bestuur en mensenrechten). Per thema stellen we nieuwe, concrete doelen vast en beschrijven we hoe we deze doelen willen bereiken. Ook lichten we toe hoe we willen communiceren over de voortgang en resultaten. Alle thema's en doelstellingen in het nieuwe beleid zijn getoetst op haalbaarheid voor risico en rendement.

² Onze vermogensbeheerder APG brengt in kaart hoeveel CO₂ wordt uitgestoten door de bedrijven waarin wij aandelen hebben en hoeveel daarvan aan ons is toe te rekenen. Dit wordt de CO₂-voetafdruk genoemd. De CO₂-voetafdruk is een momentopname en wordt sterk beïnvloed door beleggingskeuzes die samenhangen met de bijzondere marktomstandigheden. Structureel behalen wij de reductie door minder te beleggen in sectoren die het overgrote deel van de CO₂-voetafdruk voor hun rekening nemen (Basismaterialen, Nutsbedrijven, Energie en Industrie) en door ons binnen deze sectoren te richten op bedrijven die minder CO₂ uitstoten dan hun sectorgenoten.

2. De weg naar dit nieuwe beleid

Als pensioenfondsen staan we midden in de samenleving. We beheren niet alleen het pensioen van onze deelnemers, we hebben ook invloed op onze beleggingen. Daarmee beïnvloeden we mogelijk zelfs de directe leefomgeving van onze deelnemers, nu en in de toekomst.

Het MVB-beleid 2021 – 2025 stelt de volgende vier thema's centraal: klimaatverandering, behoud van biodiversiteit, goed bestuur en respect voor mensenrechten. Deze onderwerpen hebben voor ons pensioenfonds én voor onze deelnemers en andere belanghebbenden hoge prioriteit. Daarbij houden we er rekening mee alleen onderwerpen te selecteren waar wij als pensioenfonds invloed op uit kunnen oefenen, en waar de (potentiële) negatieve gevolgen voor samenleving en milieu het grootst en het meest ernstig zijn. Hiermee doen we recht aan het motto van ons pensioenfonds 'goed voor elkaar' (zie Figuur 1).

Tijdens de ontwikkeling van het nieuwe beleid voerden we een materialiteitsanalyse uit. In de uitwerking hiervan baseerden wij ons op de bepalingen van het Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Beleggen (IMVB) convenant, daarmee handelen wij tevens in overeenstemming met de [OESO-richtlijnen](#) en de UNGP's.

De materialiteitsanalyse bestaat uit vier verschillende deelonderzoeken. De daaruit verkregen informatie is samengebracht, nader geanalyseerd en besproken tijdens bestuursvergaderingen

van ons pensioenfonds. De uitkomsten hiervan resulteerden in de selectie van de prioriteitsthema's voor het nieuwe beleid. De vier deelonderzoeken zijn:

- Een **onderzoek onder deelnemers en het Verantwoordingsorgaan**, om de thema's die onze deelnemers van belang achten in kaart te brengen.
- **Gesprekken met aangesloten werkgevers en verwante maatschappelijke organisaties**, om kennis op te halen over de urgente thema's voor SPW.
- Een **risicoanalyse van onze portefeuille** naar de grootste en ernstigste gevolgen van de beleggingen voor mens, maatschappij en milieu.
- En een **brede omgevingsanalyse over trends en wereldwijde ontwikkelingen** in verantwoord beleggen.

De informatie die wij van onze deelnemers en andere belanghebbenden ontvingen bleek zeer waardevol tijdens het vaststellen van onze prioriteiten voor het nieuwe beleid. Wij willen dan ook in de toekomst met hen in dialoog blijven.

Figuur 1: Prioriteitsthema's voor het MVB-beleid 2021 – 2025

3. Onze keuzes en ambities

Een goed beleid voor MVB begint met het vinden van een relevante focus. Onder de noemer 'Goed voor elkaar' kiezen we daarom in de komende jaren voor de volgende vier thema's: klimaatverandering, het behoud van biodiversiteit, goed bestuur en respect voor mensenrechten.

Voor deze prioriteitsthema's willen we de partijen waarin wij beleggen ertoe aanzetten de negatieve consequenties van hun handelen te beperken, en de positieve effecten te maximaliseren. Voor ons betekent dit dat we duurzame keuzes maken die een positieve invloed hebben op mens, maatschappij, en milieu. We kiezen ervoor om dat op een verantwoorde manier te doen, in samenwerking met anderen en door goed bestuur voorop te zetten. Uiteindelijk is het onze ambitie dat onze portefeuille daarmee zichtbaar verduurzaamt, terwijl we ook onze financiële doelstellingen blijven waarmaken. Waar mogelijk maken we op de

korte termijn al keuzes over hoe we dit willen meten en hoe we hierover transparant rapporteren. Zo zijn we niet alleen goed voor elkaar, maar hebben we het ook goed voor elkaar.

In dit hoofdstuk beschrijven we per onderwerp de relevantie van het thema, onze ambities voor de middellange termijn tot 2030, en onze langetermijnvisie tot 2050. Daarbij laten we graag zien hoe ons beleid samenhangt met het bereiken van de Duurzame Ontwikkelingsdoelen van de Verenigde Naties (VN), ofwel de [Sustainable Development Goals \(SDG's\)](#).

DUURZAME ONTWIKKELINGS DOELEN

Wij zijn ervan overtuigd dat het toewerken naar deze Duurzame Ontwikkelingsdoelen de wereldwijde economie en onze beleggingsportefeuille stabiel en weerbaarder maakt. Onze ambities sluiten met name aan bij SDG 11 (Duurzame steden en gemeenschappen), SDG 7 (Betaalbare en duurzame energie), SDG 8 (Waardig werk en economische groei), SDG 12 (Duurzame productie en consumptie) en SDG 13 (Klimaatactie).

Klimaatverandering

Relevantie

Klimaatverandering is één van de grootste uitdagingen van onze tijd (bron: Global Risk Report 2020, World Economic Forum). De gevolgen zijn nu al zichtbaar en nemen in de toekomst in ernst en schaal toe. Daarbij komt op dit moment wereldwijd 80% van de economische groei uit steden (bron: United Nations Development Programme). Deze wereldwijde verstedelijking maakt mensen kwetsbaar voor klimaatverandering omdat steden vaak dichtbij zeeën en rivieren zijn gebouwd. Overstromingen, stijgende zeeniveaus en hogere temperaturen treffen in toenemende mate steden en daarmee ook mensen. Paradoxaal genoeg zorgt de verstedelijking zelf ook voor een toename van CO₂-uitstoot en heeft daarmee een verregaande invloed op klimaatverandering. Wereldwijd produceren steden namelijk 70% van alle broeikasgassen en afvalstoffen en nemen 60% van het energieverbruik voor hun rekening (Bron: UN-Habitat). Steden en wijken zijn daar veelal nog onvoldoende op ingericht. Klimaatverandering heeft invloed op de leefbaarheid van buurten, comfort in woningen en gebouwen en op de arbeidsproductiviteit. Ook kan het tot grote economische schade leiden.

Voor ons als pensioenfonds is klimaatverandering een groot risico. Wanneer bedrijven of vastgoed waarin wij investeren hun bedrijfsmodel niet tijdig aanpassen aan de gevolgen van klimaatverandering en niet inzetten op duurzaam innoveren voor de energietransitie, zijn zij niet toekomstbestendig en zullen ze in waarde dalen.

In 2015 kwamen overheden van 195 landen in Parijs met elkaar overeen dat de opwarming van de aarde onder de 2 graden, en liefst onder de 1,5 graden, moet blijven. Ook maakten ze afspraken over de inzet om negatieve gevolgen aan te pakken. Nederlandse bedrijven én hun investeerders hebben een grote rol in het behalen van deze doelstellingen. In Nederland hebben we hierover afspraken gemaakt in het Klimaatakkoord. Ook SPW heeft zich gecommitteerd aan het terugbrengen van investeringen in niet-duurzame vormen van energie, zoals energieproductie door kolencentrales.

Visie 2050

Voor een goed pensioen in een leefbare wereld moeten juist pensioenfondsen zoals SPW vooruitkijken en anticiperen op de wereld zoals die eruitziet als onze (nu nog) jonge deelnemers met pensioen gaan. In 2050 willen we in lijn handelen met het Klimaatakkoord van Parijs en het Nederlandse Klimaatakkoord. Intussen zetten wij in op kansen die de energietransitie te bieden heeft,

maar ook op een transitie die rechtvaardig is voor iedereen. Zo denken we dat er in een duurzamere woningmarkt en een groene energiesector nieuwe businessmodellen en nieuwe banen ontstaan. Daarom willen we waar mogelijk nog meer beleggen in bedrijven of vastgoed die met hun producten en diensten bijdragen aan oplossingen om klimaatveranderingen tegen te gaan.

Ambitie 2030

We streven ernaar onze portefeuille in lijn te brengen met de internationale afspraken van het Klimaatakkoord van Parijs. Om die reden ondertekenden we het financiële sectorcommitment aan het Nederlandse Klimaatakkoord welke daarmee in lijn is. Als onderdeel van deze afspraak ontwikkelen we momenteel ambitieuze reductiedoelstellingen. In 2022 maken we bekend aan welke reductiedoelstellingen en actieplannen voor 2030 we ons committeren, om zo bij te dragen aan het Klimaatakkoord van Parijs.

Met deze ambitie verwachten wij ook te kunnen bijdragen aan de Duurzame Ontwikkelingsdoelen 7 (Betaalbare en duurzame energie), 13 (Klimaatactie) en 12 (Verantwoorde consumptie en productie).

Behoud van biodiversiteit

Relevantie

Biodiversiteit is door het World Economic Forum (WEF) aangemerkt als één van de drie grootste risico's voor de wereld (bron: Global Risk Report 2020, WEF). Landgebruik (en de verandering daarvan)³ is één van de grootste veroorzakers van het verlies aan biodiversiteit. Andere veroorzakers zijn landuitputting, vervuiling (bijvoorbeeld door het gebruik van pesticiden) en klimaatverandering. Verlies van biodiversiteit heeft impact op voedselzekerheid, gaat gepaard met gezondheidsrisico's, verergert de klimaatverandering, bedreigt inheemse culturen en beïnvloedt de economische activiteiten van bedrijven. Alle economische sectoren zijn afhankelijk van onze ecosystemen. Het WEF schat de waarde die ecosystemen toevoegen aan producten op USD 33 biljoen. Tegelijkertijd is het juist ook onze toenemende behoefte aan grondstoffen die onze ecosystemen bedreigt. Met name landbouwproducten en de bijbehorende ketens, waaronder palmolie, soja, koffie, katoen, hout en vee vormen een bedreiging door ontbossing, bodemverarming, vervuiling of waterverbruik. Dit zijn sectoren waarin SPW ook belegt.

De doelen die we hiervoor willen formuleren zijn in lijn met de [Aichi Biodiversity Targets](#). Ook de EU Sustainable Finance Taxonomy noemt gezonde ecosystemen als middel om te investeren in een positieve bijdrage aan biodiversiteit.

³ Landgebruik (en de verandering daarvan) is agrarische en/of industriële uitbreiding van land. Veranderingen van het landgebruik kunnen een invloed hebben op de eigenschappen van het oppervlak van de aarde, met een mogelijke impact op het klimaat, op lokaal of op globaal vlak.

Visie 2050

Tijdens de biodiversiteitsconferentie (COP15) van de Verenigde Naties in mei 2021 zijn wereldwijde doelen opgesteld om ecosystemen te herstellen, weerbaar te maken en voldoende te beschermen. We willen dat onze beleggingen in 2050 waar mogelijk bijdragen aan economisch activiteiten die deze doelen ondersteunen.

Ambitie 2030

We verwachten van risicovolle sectoren dat zij hun bedrijfsmodellen aanpassen om het verlies van biodiversiteit tegen te gaan en het behoud ervan te respecteren. Wij ondersteunen de ontwikkeling van meetbare criteria, in samenwerking met andere partijen, om de risico's met betrekking tot biodiversiteit beter te kunnen identificeren.

Daarnaast willen we bewust bijdragen aan het behoud van flora en fauna, het herstellen van ecosystemen en biodiversiteit, het stimuleren van circulariteit en het tegengaan van ontbossing. Ook hier zien we het voordeel van samenwerking en het aansluiten bij bestaande initiatieven. Op dit moment loopt er een onderzoek naar projecten die bodems en ecosystemen herstellen en CO₂-emissies uit de atmosfeer absorberen (Nature Based Solutions). Ook de EU Sustainable Finance Taxonomy stelt doelen vast voor biodiversiteit en ecosystemen en definieert relevante agri sub-sectoren waar we ons bij kunnen aansluiten en geeft voorbeelden voor het vaststellen van toetsingscriteria. We verwachten hiermee vooral bij te dragen aan Duurzame Ontwikkelingsdoel 15 (Leven op het land). Deze initiatieven willen we nader onderzoeken.

Goed bestuur

Relevantie

Onder het thema bestuur (governance) valt alles wat een bedrijf doet, besluit, nalaat of bereikt. Goed bestuur is wat ons betreft de basis voor het bereiken van betekenisvolle impact. Door goed bestuur kan een bedrijf er namelijk voor zorgen dat het ook in politiek, sociaal, economisch en ethisch opzicht verantwoorde keuzes maakt. Daaronder vallen: plichten van bestuurders (directors' duties) en duurzame corporate governance, diversiteit en inclusiviteit, bestuurdersbeloningen of Environmental, Social, Governance (ESG) rapportage. Goed bestuur is ook vanuit beleggersperspectief een essentieel thema, omdat het zorgt voor vertrouwen in de integriteit en besluitvorming van een bedrijf alsook voor continuïteit.

Bovendien is goed bestuur een voorwaarde om andere maatschappelijk verantwoorde thema's en doelen te behalen. Zonder goed bestuur, een goede bedrijfsvoering en een goede relatie met aandeelhouders, kunnen bedrijven niet succesvol inzetten op het verminderen van hun CO₂-uitstoot, behoud van biodiversiteit of respect voor mensenrechten. We willen dat besturen van bedrijven

deze thema's serieus nemen door ze onderdeel te maken van de bedrijfsstrategie en de uitvoering ervan kritisch te volgen.

Visie 2050

Wij zien goed bestuur als basis voor duurzaamheid. Goed bestuur moet bijdragen aan vertrouwen, transparantie en verantwoording. Dit is nodig voor lange termijn beleggingen, financiële stabiliteit en integriteit. Zo kan een onderneming of de overheid van een land bijdragen aan duurzame groei en een inclusieve maatschappij. Alleen hiermee kunnen we waarde voor de lange termijn creëren voor de maatschappij. Daarom is dit steeds de basis van onze beoordeling.

Ambitie 2030

We willen dat besturen van bedrijven verantwoord ondernemen onderdeel maken van de bedrijfsstrategie en dat ze de uitvoering daarvan kritisch volgen. Hiervoor is het ook belangrijk dat bedrijven gericht zijn op de middel- en lange termijn en op waardecreatie voor de maatschappij.

Wij zijn voorstander van een verdere integratie van duurzaamheid in corporate governance en het stembelid. Zo willen we dat ESG-prestatiemetingen verbonden zijn aan beloningen, en willen we dit terugzien in niet-financiële rapportages. We willen daarom nog actiever en gericht communiceren over onze verwachtingen van bedrijven op dit gebied. Als SPW willen we op dit onderwerp het goede voorbeeld geven door zelf transparant en aanspreekbaar te zijn.

Respect voor mensenrechten

Relevantie

Voor ons pensioenfonds is het respecteren van mensenrechten een randvoorwaarde om 'goed voor elkaar' te kunnen zijn. Helaas is dat in de praktijk niet altijd het geval. Als pensioenfonds worden wij aangesproken op schendingen van mensenrechten begaan door bedrijven en overheden van landen in onze portefeuille. Het is niet alleen in het belang van de betrokkenen en het imago van overheden en bedrijven om mensenrechten te respecteren. Het is ook zakelijk verstandig. Wanneer bedrijven en overheden zorgvuldig met mensenrechten omgaan, lopen ze minder kans op vertraging, uitval, rechtszaken, boetes en reputatieschade door mensenrechtenschendingen. Bovendien is het respecteren van arbeidsrechten op de werkvloer een teken van goed bestuur van een bedrijf. Met andere woorden: respecteren van mensenrechten is ook vanuit beleggersperspectief van belang.

De VN hebben in gezaghebbende en wereldwijd geaccepteerde principes (UNGP's) vastgelegd dat overheden de verantwoordelijkheid hebben om mensenrechten te beschermen en dat bedrijven de verantwoordelijkheid hebben om mensenrechten te respecteren. Ze leggen ook uit hoe bedrijven die verantwoordelijkheid moeten nemen. Overal waar ze zakendoen, zowel binnen hun eigen bedrijf als in hun keten, moeten bedrijven actief risico's identificeren, voorkomen en adresseren. Dit staat bekend als gepaste zorgvuldigheid, ofwel due diligence. Verplichte naleving door bedrijven leek lange tijd niet wettelijk haalbaar. Nationale overheden hebben namelijk weinig zicht op bedrijfsactiviteiten

buiten de grenzen van hun land en hebben beperkte middelen om bedrijven tot de orde te roepen. Toch vindt er nu een kentering plaats. De roep om een juridisch afdwingbare due diligence verplichting, waarbij bedrijven moeten aantonen dat ze op gepaste en zorgvuldige wijze met mensenrechten omgaan, heeft al geleid tot wetgeving op dit onderwerp in Europa en de Verenigde Staten. Een trend die niet meer lijkt te stoppen. Data over de manier waarop bedrijven met mensenrechten omgaan zijn steeds beter beschikbaar. Bedrijven worden zo steeds vaker geconfronteerd met de impact die zij op mensenrechten hebben.

Visie 2050

Alle bedrijven en overheden moeten mensenrechten respecteren. Wij vinden het belangrijk dat staten hun verplichtingen nakomen om mensenrechten en fundamentele vrijheden te beschermen en te realiseren. Dit nemen wij mee in onze beleggingskeuzes. Voor bedrijven geldt het respecteren van mensenrechten zowel in de bedrijfsvoering als in de waardeketens, waaraan ze met hun producten en diensten verbonden zijn. Alleen op deze wijze kunnen bedrijven waarde toevoegen aan de maatschappij voor de middel- en lange termijn. Hieraan willen we actief bijdragen.

Ambitie 2030

Op dit moment nemen wij mensenrechten risico's al op verschillende manieren mee in onze beleggingskeuzes. We spreken bedrijven aan op respect voor mensenrechten, ook wanneer het gaat om de sociale gevolgen van klimaatverandering en de energietransitie of de sociale gevolgen van het verlies van biodiversiteit. Binnen goed bestuur letten we ook specifiek op diversiteit en inclusiviteit. We willen dat bedrijven mensenrechten respecteren door risico's te identificeren, voorkomen en adresseren. Hoe bedrijven dat moeten doen staat in de UNGP's. Deze richtlijnen willen we in onze portefeuille integreren. Het is onze ambitie om niet te beleggen in staatsobligaties van overheden die burgerlijke vrijheden en democratie ernstig beperken. Dit maakten we concreet door vast te leggen dat we niet langer willen beleggen in overheden die niet voldoen aan onze criteria. De implementatie van dit beleid loopt. Op termijn willen we beoordelen hoe we onze beleggingscriteria voor overheden nog verder kunnen aanscherpen.

Met deze ambitie verwachten wij in ieder geval bij te dragen aan de Duurzame Ontwikkelingsdoelen 8 (Waardig werk en economisch groei), 5 (Gendergelijkheid), 12 (Verantwoorde productie en consumptie), 10 (Ongelijkheid verminderen), 4 (Kwaliteitsonderwijs), 6 (Schoon water en sanitair), 1 (Geen armoede) en 16 (Vrede, justitie en publieke diensten).

4. Onze doelstellingen

Om onze ambities voor 2030 en onze visie voor 2050 te bereiken, hebben we per thema concrete doelstellingen geformuleerd. In dit hoofdstuk geven we per thema aan welke doelstellingen dat zijn.

Overkoepelende doelstellingen voor 2025

De duurzaamheidseisen aan bedrijven in de portefeuille nog verder aanscherpen. In onze aandelen- en bedrijfsobligatieportefeuilles beleggen we vanaf 2020 alleen nog in bedrijven die aan onze criteria voldoen (koplopers) of die we kunnen aanzetten tot verbetering (beloften). Wij willen de normering voor koplopers gedurende deze beleidsperiode verder aanscherpen. Hiervoor willen we meer gedetailleerde criteria ontwikkelen om de ESG-risico's van de beleggingen nog beter te kunnen beoordelen. Daarnaast implementeren we specifieke criteria die bedrijven beoordelen op onze hoofdthema's: klimaatverandering, biodiversiteit, corporate governance en mensenrechten. Ook willen we sneller afscheid nemen van bedrijven die we via engagement niet tot verbetering hebben kunnen aanzetten. We hanteren daarin de werkwijze zoals voorgeschreven door de OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen en de UNGP's.

Doelstellingen voor klimaatverandering

- **In 2022 stellen we een lange-termijndoelstelling voor 2030 vast voor het reduceren van de CO₂-voetafdruk van zowel onze aandelenportefeuille als onze bedrijfsobligatieportefeuille.** Deze doelstelling maakt onderdeel uit van het commitment van de financiële sector aan het Nederlandse Klimaatakkoord. Het commitment draagt bij aan het in lijn brengen van onze portefeuille met het Klimaatakkoord van Parijs.
- In de tussentijd **stellen we een tijdelijke doelstelling vast om voor 2025 de CO₂-voetafdruk van onze aandelenportefeuille met 40% t.o.v. het basisjaar 2015 verder te verlagen.** Onze vermogensbeheerder ontwikkelde hiertoe een nieuwe methode die in kaart brengt hoeveel CO₂ de bedrijven waarin wij beleggen uitstoten en hoeveel daarvan aan ons is toe te rekenen. Ook willen we vanaf 2021 onze CO₂-voetafdruk voor aandelen en bedrijfsobligaties meten.

- **Voor 2025 bouwen we beleggingen in kolen en teerzand af.**

Kolen en teerzand zijn grondstoffen die met een grote CO₂-uitstoot gepaard gaan. We willen daarom beleggingen in bedrijven die een groot deel van hun omzet⁴ uit kolen en/of teerzand halen afbouwen. Op termijn willen we het toelaatbare percentage van de omzet die bedrijven uit kolen en/of teerzand halen steeds verder verlagen. Dit is in overeenstemming met ons streven naar een klimaatneutrale economie en een verantwoorde transitie.

- **In 2022 stellen we een doelstelling vast voor het reduceren van de CO₂-voetafdruk van onze vastgoedportefeuille.** Vanaf begin 2022 verwachten we te kunnen meten welk deel van de vastgoedportefeuille in lijn is met het Klimaatakkoord van Parijs.

- **In 2022 stellen we een doelstelling vast op duurzaam materiaalgebruik binnen onze vastgoedportefeuille.**

Duurzaam materiaalgebruik wordt steeds belangrijker. Een eenduidige standaard voor het meten hiervan is nog onvoldoende ontwikkeld. Tot die tijd willen we duurzaam materiaalgebruik beoordelen door middel van 'Green Building Certificaten', waar materiaalgebruik onderdeel van uitmaakt.

Doelstellingen voor biodiversiteit

- **Wij brengen risico's voor biodiversiteit in de beleggingsportefeuille nader in kaart.** Op dit moment raakt een aantal van onze insluitingscriteria al aan biodiversiteit, zoals het beoordelen van bedrijven op een milieumanagementsysteem of het sluiten van productielocaties en de rehabilitatie naar de oorspronkelijke natuur. Dit willen we voor risicosectoren, zoals voedsel- en landbouwbedrijven, nog beter identificeren. Bij het selecteren van deze bedrijven, hoort ook het aangaan van verbetertrajecten als onderdeel van ons insluitingsbeleid. Onze vermogensbeheerder voert al gesprekken met onder andere bedrijven uit de

⁴ De omzetgrens is 30% of meer afkomstig uit kolenmijnen, of 20% of meer afkomstig uit teerzandwinning.

landbouwsector om ontbossing tegen te gaan. Bij het selecteren van een methodiek om biodiversiteitsrisico's in de portefeuille inzichtelijk te maken zoeken wij de samenwerking op met andere partijen.

- **We willen met onze beleggingen bijdragen aan bedrijfsmodellen en andere innovatieve oplossingen voor het behoud van biodiversiteit, circulariteit of het tegengaan van ontbossing. Hierbij kijken we ook naar onze beleggingen in private equity en vastgoed.**

In de komende jaren bepalen we nader hoe we het beste op deze doelstelling actie kunnen ondernemen.

Doelstellingen voor goed bestuur

- **Stembeleid verder aanscherpen.** Op dit moment hebben we een stembeleid waarin we kritisch kijken naar onderwerpen die van belang zijn voor goed bestuur zoals bevordering van de langetermijnwaardecreatie, onafhankelijkheid van bestuurders en beloningen. Dit willen we verder aanscherpen door meer specifiek in te zetten op beloningsratio binnen Amerikaanse ondernemingen, gender en etnische diversiteit en vooruitgang in de klimaat gerelateerde aanbevelingen van de Taskforce on Climate-related Financial Disclosures.
- **Transparantie met betrekking tot ons stembeleid vergroten.** We willen ons aangescherpte stembeleid actiever met deelnemers delen en de resultaten van hoe wij hebben gestemd actiever op regelmatige basis met onze achterban delen.

Doelstellingen voor mensenrechten

- **Aanscherpen van criteria om vanaf 2022 te beoordelen of bedrijven mensenrechten respecteren in lijn met de UNGP's.** Mensenrechtencriteria zijn al een onderdeel van ons insluitingsbeleid. In ons nieuwe beleid hanteren we bij beoordeling daarvan de werkwijze zoals die door de UNGP's wordt voorgeschreven.

Hiervoor gaan we na of bedrijven de benodigde stappen nemen om hun risico's te identificeren, te mitigeren en te adresseren op basis van internationaal gevestigde indicatoren. Daarvoor is het wel nodig dat bedrijven transparant zijn over hun activiteiten op dit gebied en op vergelijkbare wijze rapporteren. Hiervoor maken we ook gebruik van de Corporate Human Rights Benchmark (CHRB), die de grootste bedrijven in nu al vijf sectoren beoordeelt. Bedrijven die uit onze beoordeling negatief naar voren komen, spreken we aan in verbetertrajecten en monitoren we op vooruitgang. Dat doen we zoveel mogelijk met andere investeerders samen, zodat de druk op deze slecht presenterende bedrijven zo hoog mogelijk is. Het aanscherpen van de criteria willen we ook onderzoeken voor alternatieve beleggingscategorieën zoals bijvoorbeeld private equity.

- **Verbetertrajecten gericht op het verbeteren van respect voor mensenrechten door bedrijven binnen specifieke thema's.** Wij zien de energietransitie en digitalisering als belangrijke thema's richting een duurzamere samenleving. Echter zorgen deze thema's ook voor risico's voor bedrijven op het gebied van mensenrechten. Om de mensenrechtendimensie goed te borgen, willen wij met bedrijven binnen onze portefeuille de dialoog aangaan (engagement) op deze thema's en kijken hoe we gezamenlijk de duurzaamheidsperformance met betrekking tot mensenrechten kunnen versterken.
- **We hebben onze ambitie aangescherpt om niet te beleggen in staatsobligaties van overheden die burgervrijheden en democratie ernstig beperken.** Begin 2023 is dit beleid volledig geïmplementeerd. Op termijn willen we beoordelen hoe we onze beleggingscriteria voor overheden nog verder kunnen aanscherpen.

5. Onze manier van werken

De ambities en doelstellingen die we in dit beleid hebben opgesteld voert onze vermogensbeheerder APG voor ons uit. Ons bestuur bewaakt de voortgang van het beleid. Zij houden in de gaten of we onze ambities waarmaken en doelstellingen behalen. Ons bestuur is gecommitteerd aan de thema's die we in dit beleid hebben uitgelicht. Ze willen ook zelfkennis blijven ontwikkelen op de gekozen thema's. Onze bestuursleden nemen daarom regelmatig deel aan ESG-kennissessies over klimaat, biodiversiteit, mensenrechten en goed bestuur.

Bij ons staat een goed, duurzaam rendement voor onze deelnemers voorop. Als pensioenfondsen beschikken we over verschillende mogelijkheden om onze doelen te bereiken. Hieronder beschrijven we kort welke dat zijn.

Insluitingsbeleid

We willen graag beleggen in bedrijven die een positieve bijdrage leveren aan milieu, mensenrechten en goed bestuur (zogenoemde 'Environmental, Social and Governance' (ESG) criteria). Om dat te kunnen beoordelen hebben we criteria opgesteld waar bedrijven aan moeten voldoen. Alle bedrijven in onze aandelen- en obligatieportefeuilles beoordelen we aan de hand van deze factoren. Zo kunnen we gericht kiezen voor bedrijven die al voldoen aan onze eisen of aan onze eisen kunnen gaan voldoen (via engagement). Dit noemen we het insluitingsbeleid.

Vanaf 2020 beleggen we alleen nog in bedrijven die aan onze criteria voldoen (koplopers) of bedrijven waarvan wij verbetering verwachten (beloften). Daarnaast willen we onze criteria de komende jaren nog meer in lijn brengen met internationale standaarden op het gebied van due diligence én in lijn met de vier thema's die we voor dit 'Goed voor elkaar' beleid hebben uitgekozen. Om dit te bereiken willen we de mogelijke negatieve gevolgen voor de maatschappij per sector en per thema nog beter identificeren. Het toevoegen van criteria neemt enige tijd in beslag omdat we alle bedrijven in onze portefeuille op aanvullende criteria willen beoordelen.

Engagement

In onze aandelen- en bedrijfsobligatieportefeuilles beleggen we vanaf 2020 alleen nog in bedrijven die aan onze criteria voldoen (koplopers) of die we kunnen aanzetten tot verbetering (beloften). In geval van beloften wordt bekeken of er voldoende mogelijkheden zijn om de negatieve gevolgen van de bedrijfsactiviteiten voor de samenleving te stoppen, voorkomen of beperken. Alleen als onze vermogensbeheerder mogelijkheden ziet voor verbeteringen, en ESG-specialisten binnen APG dit beeld bevestigen, kan een dialoog met bedrijven starten. Dit noemen we engagement.

De voortgang die bedrijven maken houden we in de gaten door onze verwachtingen vooraf duidelijk te maken en hier regelmatig op te toetsen. Bij gebrek aan voortgang kan er worden besloten tot verkoop van de posities. Hierbij kijkt onze vermogensbeheerder ook naar de potentiële negatieve gevolgen van een verkoop op maatschappij en milieu.

We zijn vooruitstrevend in het aangaan van dialoog met overheden op basis van beleggingen in staatsobligaties. Zo neemt onze vermogensbeheerder bijvoorbeeld deel aan bijeenkomsten met overheden en beleggers over onderwerpen als het Klimaatakkoord en de SDG's.

Stemrecht

Stemmen op aandeelhoudersvergaderingen is een belangrijk onderdeel van verantwoord beleggen. Het stemrecht geeft ons de mogelijkheid om actief eigenaarschap uit te oefenen. Eventueel kunnen we stemrecht inzetten wanneer engagement tot

onvoldoende verandering leidt. Zo stemmen we bijvoorbeeld over beloningen, of over de onafhankelijkheid of diversiteit van bestuurders. Onze werkwijze hiervoor staat beschreven in ons [Corporate Governance Raamwerk en stembeleid](#). Onze vermogensbeheerder voert dit voor ons uit.

Via onze website publiceren wij hoe wij gestemd hebben op de algemene vergadering van beursgenoteerde ondernemingen waarin wij beleggen, per individuele onderneming en per stempunt. Daarnaast geven wij in het Verslag Verantwoord Beleggen een toelichting bij de belangrijkste stemmingen. Wanneer wij een stem uitbrengen tegen een voorstel van het bestuur, of ons onthouden van stemming bij een voorstel van het bestuur, leggen wij de redenen voor ons stemgedrag op eigen initiatief of op verzoek van de beursgenoteerde onderneming uit aan het bestuur van die onderneming.

Uitsluiten

In sommige gevallen kiezen we ervoor bedrijven uit te sluiten van beleggingen, omdat we op geen enkele wijze verbonden willen zijn aan de negatieve impact van dat bedrijf. Wij beleggen daarom niet in bedrijven die betrokken zijn bij het produceren van tabak, kernwapens, clusterbommen, landmijnen, chemische- en biologische wapens. Producten die wij als zeer risicovol voor de samenleving beschouwen, kunnen we beoordelen op uitsluiting aan de hand van een speciaal ontwikkeld toetsingskader. De uitkomsten van het toetsingskader helpen ons bij het nemen van beslissingen over de mogelijke uitsluiting van producten. Ook hebben we onze ambitie aangescherpt om niet te beleggen in staatsobligaties van overheden die burgervrijheden en democratie in grote mate beperken. We sluiten al langer overheden van landen uit waarvoor een VN-wapenembargo van kracht is. En sinds 2020 sluiten we overheden van landen uit met een EU-wapenembargo. Ook scherpten we onze ambitie aan om niet te beleggen in staatsobligaties van overheden die burgervrijheden en democratie ernstig beperken. De implementatie van dit beleid loopt. De lijst met bedrijven en overheden die wij nu uitsluiten is [hier](#) te vinden.

Bewust beleggen in de Sustainable Development Goals

Door te beleggen in bedrijven die met hun producten en diensten bijdragen aan de SDG's vergroten we onze positieve impact. Deze beleggingen noemen we Sustainable Development Investments (SDI's). SDI's moeten, net als alle andere beleggingen, voldoen aan onze eisen voor rendement, risico, kosten en duurzaamheid. Wij verwachten dat het behalen van de SDG's de wereldwijde economie en onze beleggingsportefeuille stabiel en weerbaarder maakt. Ook kan het bijdragen aan de doelen voor bedrijven en beleggers nieuwe beleggingsmogelijkheden opleveren.

Selectie en beoordeling van managers

Ook illiquide beleggingen (zoals vastgoed, hedgefondsen, en private equity) beoordelen we op criteria voor milieu, mensenrechten en goed bestuur. Deze criteria zijn overeenkomstig met de prioriteiten van ons beleid opgesteld. Bedrijven met de grootste negatieve gevolgen voor de samenleving komen daarmee alleen in aanmerking voor investering op het moment dat ze voldoende perspectief bieden in termen van rendement én verbetering op duurzaamheid.

Illiquide beleggingen kenmerken zich vaak door een grotere deelneming in het fonds of bedrijf. De manager van dergelijke fondsen heeft daarom directe invloed. Het primaire instrument voor ons om risico's te identificeren, te voorkomen of te verminderen is daarom het selecteren en monitoren van deze managers. We beoordelen managers van fondsen onder andere op hoe zij omgaan met eventuele negatieve gevolgen voor samenleving en milieu. Vooraf aan de aankoop van iedere illiquide belegging is een akkoord van de ESG-specialisten van onze vermogensbeheerder verplicht.

6. Transparantie

Onze beleggingskeuzes zijn weloverwogen. We gaan te rade bij onze deelnemers en andere stakeholders om ons beleid relevant te houden en waar nodig aan te scherpen. We communiceren dan ook transparant over onze doelstellingen en behaalde resultaten en over de uitdagingen die we onderweg tegenkomen. Om te zorgen dat het beleid ook naar behoren wordt uitgevoerd monitoren wij onze externe dienstverleners en houden we ook daar een vinger aan de pols.

Samenwerking met belanghebbenden en andere pensioenfondsen

Onze deelnemers staan in al onze beleggingsbeslissingen centraal. We vinden het belangrijk dat de keuzes die we maken positief uitpakken voor het rendement, maar willen er ook voor zorgen dat we duurzame keuzes maken waar zij zich in kunnen vinden. Daarom willen we in gesprek blijven met onze deelnemers, om ook tijdens de uitvoering van dit beleid actief te luisteren naar hun feedback en verwachtingen. Op die manier kunnen we ervoor zorgen dat we eventuele toekomstige wensen over SDI's, mensenrechten, of andere zaken kunnen meenemen in onze beleggingsbeslissingen. Zo zijn we goed voor elkaar.

De dialoog over onze strategische keuzes voeren we niet alleen met deelnemers, maar ook met maatschappelijke organisaties, vakbonden, academici en natuurlijk met bedrijven. Door in gesprek te blijven kunnen we standpunten, overwegingen en dilemma's delen en van elkaar leren, ook als we het niet met elkaar eens zijn. Dat houdt ons scherp. In onze gesprekken met stakeholders willen we ook transparant uitleggen hoe wij beleggingsbeslissingen op een verantwoorde manier nemen. Dat doen we onder andere door regelmatig mee te werken aan sectorspecifieke onderzoeken en benchmarks zoals die van de Vereniging van Beleggers voor Duurzame Ontwikkeling (VBDO). Ook zijn we lid van verschillende samenwerkingsverbanden, zoals de PRI (Principles Responsible Investment), gericht op het bevorderen van verantwoord beleggen. Of zoals Eumedion, gericht op corporate governance en duurzaamheid voor institutionele beleggers in Nederlandse beursgenoteerde ondernemingen.

Wij zijn erg ambitieus en vertalen ons beleid naar concrete doelstellingen. Om deze doelstellingen te behalen werken we graag samen met anderen. Daarom gaan we het gesprek aan met andere pensioenfondsen en vermogensbeheerders om krachten te bundelen en standaarden te ontwikkelen. Onder andere door ons commitment aan het IMVB-convenant en het Nederlands Klimaatakkoord werken we samen met verschillende stakeholders, zoals pensioenfondsen, NGO's en de overheid, om maatschappelijke thema's aan te pakken en draagvlak te creëren voor onze aanpak.

Communicatie en verantwoording

De komende jaren gaan we hard aan de slag om de in dit beleid gestelde doelen te behalen. Wij vinden het belangrijk om duidelijk en open te communiceren naar onze deelnemers en andere belanghebbenden, ook over maatschappelijk verantwoord beleggen. We zijn ons bewust van het belang van, en de aandacht voor, dit onderwerp in de maatschappij. Het MVB-beleid is daarom een belangrijke bron voor ons strategisch communicatieplan en zo willen we onze transparantie richting een brede groep belanghebbenden vergroten.

Om over concrete resultaten op onze doelstellingen te rapporteren, publiceren we jaarlijks een verslag over de voortgang op het MVB-beleid. Ook publiceren wij op onze website meer informatie over onze aanpak. Hier staat onder andere: ons MVB-beleid, de actuele lijst van bedrijven en overheden waarin wij beleggen en die wij uitsluiten, uitleg over de manier waarop we due diligence toepassen, en een overzicht van alle stemmen die wij uitbrengen op aandeelhoudersvergaderingen.

In ons [Verantwoord Beleggen & Stewardshipbeleid](#) staan onze gedragsrichtlijnen voor actief aandeelhouderschap gericht op verantwoord ondernemen. Hiermee voldoen we aan de verplichtingen van de [Sustainable Finance Disclosure Regulation \(SFDR\)](#) en de [Shareholder Rights Directive \(SRD II\)](#). Zie voor meer informatie over deze verplichtingen [onze website](#).

In een [apart document over ons due diligence proces](#) lichten wij verder toe hoe wij voor iedere beleggingscategorie de OESO-richtlijnen in zes stappen toepassen. Hierin verduidelijken we hoe we beleggingen toetsen op risico's voor de samenleving. We beschrijven ook hoe we onze beleggingsinstrumenten zoals uitsluiting, insluiting, stemmen en engagement gebruiken in het toepassen van een gedegen due diligence proces.

Hiernaast willen we transparant rapporteren over hoe we voortgang boeken op onze doelen. Dit doen we zowel om intern te kunnen beoordelen of we goed op weg zijn om onze doelen te behalen alsook om hier publiekelijk over te kunnen communiceren.

Contracten en monitoring van externe dienstverleners

Wij hebben contracten met de fiduciair manager en vermogensbeheerder van onze beleggingen, APG. Gezamenlijk hebben we afspraken gemaakt om te zorgen dat ons MVB-beleid zorgvuldig wordt uitgevoerd.

Op basis van kwartaalrapportages volgen wij de beleggingsresultaten, waaronder over de voortgang op de concreet gestelde doelstellingen in dit beleid. In het kader van onze due diligence aanpak ontvangen we ook informatie over hoe eventuele negatieve gevolgen van onze beleggingen zijn aangepakt. We vragen daarnaast ook om een overzicht van de duurzame impact van onze beleggingsactiviteiten, waaronder het overzicht van beleggingen in sustainable development investments (SDI's). Verder krijgen wij van de vermogensbeheerder een jaarlijks overzicht met de bedrijven waarmee verbetertrajecten plaatsvinden en over welke thema's met deze ondernemingen is gesproken. Daarnaast kunnen wij engagement analyses voor specifieke beleggingen opvragen.

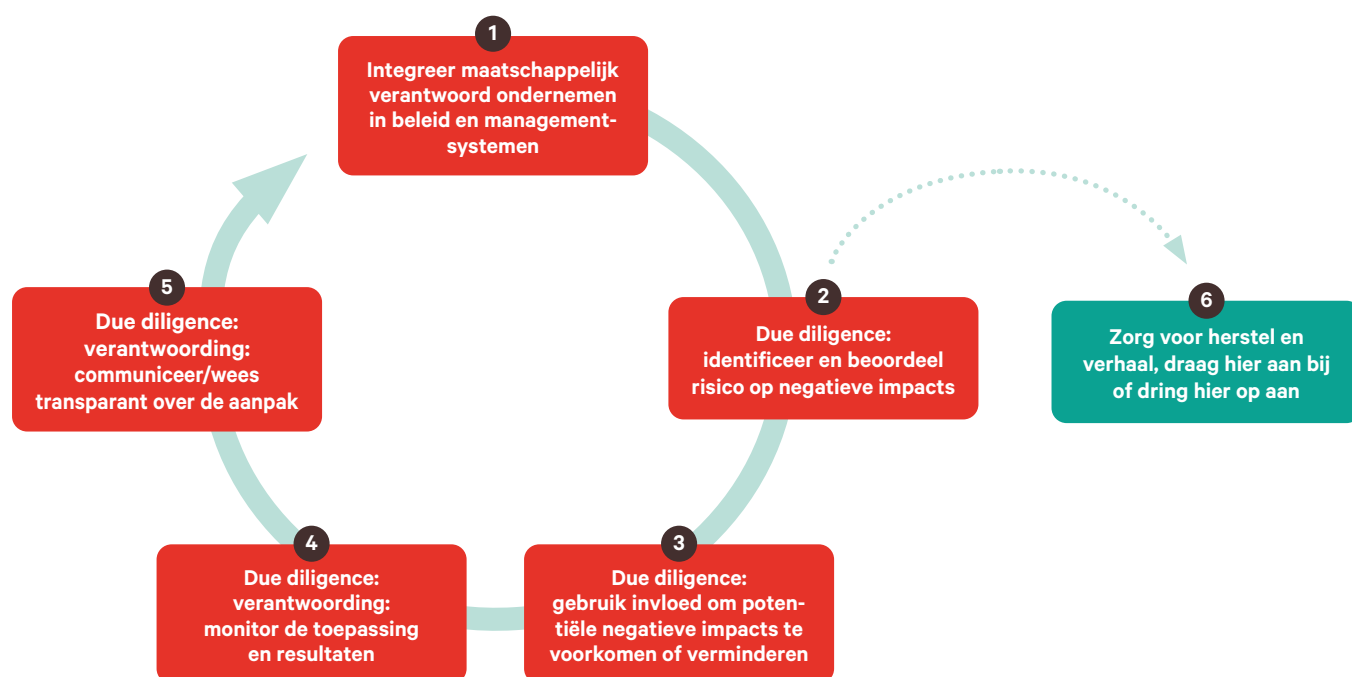
Om de uitvoering van het beleid te monitoren en er zeker van te zijn dat dit volgens afspraak verloopt, bouwen wij op de kennis en het advies van onze fiduciair manager. Deze expert toetst en evalueert gedurende het jaar de implementatie en uitvoering van het MVB-beleid door de vermogensbeheerder. De fiduciair manager kijkt naar de wijze waarop de vermogensbeheerder verantwoord beleggen uitvoert, de kenmerken van de mandaten, de integratie van de OESO-richtlijnen en de identificatie en mitigatie van potentiële en daadwerkelijke impacts. Op basis van de belangrijkste bevindingen van deze evaluatie formuleert de fiduciair manager aanbevelingen voor verdere ontwikkeling en verbetering. Onze vermogensbeheerder committeert zich vervolgens aan het doorvoeren van de gevraagde aanpassingen. Wij ontvangen minimaal jaarlijks de resultaten van deze evaluatie en sturen waar nodig bij.

Bijlage 1. Toelichting OESO due diligence stappen

Toelichting OESO zes due diligence stappen

Zoals wij hebben afgesproken in het IMVB-convenant, maken wij met onze vermogensbeheerder duidelijke afspraken over de implementatie en uitvoering van ons MVB-beleid, inclusief de toepassing van de zes OESO due diligence stappen. Daarbij gebruiken wij het OESO-richtsnoer voor institutionele beleggers als leidraad bij de selectie, engagement en monitoring van onze

beleggingen. Hier staat beschreven hoe onze vermogensbeheerder dit doet. Wij verwachten van onze vermogensbeheerder dat zij de portefeuille screenen op de eventuele negatieve impact van beleggingen en vervolgens de meest ernstige impacts prioriteren (op basis van zwaarte, reikwijdte, onomkeerbaarheid en waarschijnlijkheid). Waar zinvol raadplegen wij externe experts en andere belanghebbenden voor aanvullend onderzoek en perspectief.

Figuur 2: Due diligence cyclus: een uitwerking van de zes due diligence stappen volgens de OESO-richtlijnen voor Multinationale Ondernemingen. Zoals bijvoorbeeld toegelicht in het Instrumentarium zoals opgesteld voor pensioenfondsen in het kader van het IMVB-convenant.

- **We vinden het belangrijk dat er duidelijke regels zijn voor maatschappelijk verantwoord ondernemen en goed bestuur en dat we samen optrekken met andere beleggers.** Daarom nemen we deel aan verschillende samenwerkingsverbanden. Zo zijn we lid van de Principles for Responsible Investment (PRI) en is onze vermogensbeheerder APG actief lid van het International Corporate Governance Network (ICGN). Ook oefent onze vermogensbeheerder via het samenwerkingsverband Climate Action 100+⁵ druk uit op bedrijven die het grootste deel van de uitstoot van broeikasgassen voor hun rekening nemen. Ook in Nederland werken we samen met andere partijen aan een duurzamere wereld. Dat doen we onder andere door ons commitment aan het IMVB-convenant en het Nederlandse Klimaatakkoord. Door het uitwisselen van kennis, samen te werken en het draagvlak te vergroten, bereiken we gezamenlijk meer.
- **We gebruiken actief onze rechten als aandeelhouder.** Zo stemmen we op de aandeelhoudersvergaderingen van bedrijven waarin we beleggen, en doen dat in lijn met ons MVB-beleid.
- **Het MVB-beleid is voor ons van groot belang en heeft daarom prioriteit.** We verwachten daarmee actief bij te dragen aan duurzaamheid en goed bestuur. We leggen daar periodiek verantwoording over af aan onze deelnemers. Ook gaan we regelmatig de dialoog met onze deelnemers aan om het draagvlak voor ons beleid te toetsen.

⁵ Climate Action 100+ betreft een verbetertraject gericht op 161 bedrijven die met hun ketens tachtig procent van de wereldwijde CO₂-uitstoot vertegenwoordigen. In dit initiatief Climate Action 100+ werken ruim driehonderd grote vermogensbeheerders samen aan het tegengaan van klimaatverandering.

Bijlage 2. Toelichting IMVB-convenant en Klimaatakkoord

Toelichting IMVB-convenant

SPW ondertekende het Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Beleggen (IMVB) convenant in 2018. De afspraken in het convenant creëren een gelijk speelveld in Nederland voor verantwoord beleggen. Het convenant is ondertekend door de Pensioenfederatie en 81 pensioenfondsen, die samen bijna 90% van het Nederlandse pensioengeld vertegenwoordigen. De afspraken volgen de internationale richtlijnen van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO) en de beginselen van de UN Guiding Principles for Business and Human Rights (UNGP's). De pensioensector committeert zich hiermee om samen met de overheid, vakbonden en milieu- en maatschappelijke organisaties misstanden te bestrijden bij bedrijven waarin wordt belegd.

Toelichting Klimaatakkoord van Parijs

In 2015 kwamen overheden van 195 landen in Parijs met elkaar overeen dat de opwarming van de aarde onder de 2 graden, en liefst onder de 1,5 graden, moet blijven. Internationale spelers zoals de Europese Unie en bijvoorbeeld overheden in Azië spelen hierin een belangrijke rol. Wij vinden het belangrijk dat het Klimaatakkoord van Parijs wordt gerealiseerd. De meetmethode hoe pensioenfondsen en beleggers in overeenstemming met het Klimaatakkoord van Parijs kunnen beleggen, is nog in ontwikkeling. Wanneer deze er is, beoordelen we hoe we onze doelen daarop kunnen afstemmen.

Toelichting Nederlandse Klimaatakkoord

In 2019 ondertekende SPW het Nederlandse financiële sector commitment aan het Klimaatakkoord. De financiële sector (banken, pensioenfondsen, verzekeraars en vermogensbeheerders) neemt het initiatief om een bijdrage te leveren aan de uitvoering van het Klimaatakkoord van Parijs en het Nederlandse Klimaatakkoord. Door het Klimaatakkoord te ondertekenen, hebben we onszelf gecommiteerd aan het rapporteren over de klimaatimpact van onze financieringen en beleggingen. Daarnaast moeten we als sector uiterlijk in 2022 actieplannen klaar hebben die bijdragen aan een vermindering van de uitstoot van CO₂. Het Klimaatakkoord heeft tot doel om de uitstoot van broeikasgassen in 2030 op een kosteneffectieve wijze met 49% te verminderen ten opzichte van 1990.

Begrippenlijst

Beleggingscategorieën	Een beleggingscategorie is een type belegging met eigen kenmerken. Een aantal veel voorkomende categorieën zijn: aandelen, bedrijfsobligaties, vastgoed en derivaten.	Illiquide	Nog niet vereffende beleggingen, denk aan vastgoed, hedgefondsen, en private equity.
Clustermunitie	Ook wel clusterbom. Een bom die boven de grond uiteenspat in kleinere bommen die zelf ook weer ontploffen.	IMVB-convenant	Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Beleggen convenant, met als doel een gelijk speelveld creëren in Nederland voor verantwoord beleggen.
Engagement	De dialoog aangaan met bedrijven en/of overheden.	Insluitingsbeleid	Het aan de hand van opgestelde insluitingscriteria beoordelen van bedrijven alvorens hierin te beleggen.
ESG	Environmental, Social and Governance.	Insluitingscriteria	Opgestelde criteria waaraan bedrijven of overheden moeten voldoen alvorens hierin belegd kan worden.
Fiduciair manager	Fiduciair management is het uit handen geven van de monitoring en uitvoering van een beleggingsportefeuille aan een externe partij, zoals bijvoorbeeld een vermogensbeheerder. Zo is APG de fiduciair manager van SPW. Zij zijn een beheerder die alle aspecten van vermogensbeheer overziet en integreert, waaronder maatschappelijk verantwoord beleggen.	Materialiteitsanalyse	Deze analyse brengt in kaart welke onderwerpen van materieel belang zijn voor een onderneming of organisatie om haar maatschappelijke relevantie te versterken.
Green Building Certificaten	Gebouwen die gecertificeerd zijn voor hun kenmerken op ecologisch ontwerp van hoge kwaliteit en zeer efficiënt gebruik van hulpbronnen als water, energie en materialen.	MVB	Maatschappelijk Verantwoord Beleggen.
ICGN	International Corporate Governance Network. Internationale organisatie die werkt aan het ontwikkelen van internationale normen voor corporate governance.	OESO-richtlijnen	Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling richtlijnen. De richtlijnen zijn Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen richtlijnen voor multinationale ondernemingen en worden internationaal erkend.
		PRI	Principles for Responsible Investment is een door de Verenigde Naties ondersteund internationaal netwerk van investeerders.
		Private equity	Beleggen in private equity is het kopen van aandelen in niet beursgenoteerde bedrijven.

SDG's	Sustainable Development Goals of Duurzame Ontwikkelingsdoelen, zijn zeventien doelstellingen om van de wereld een beter plek te maken in 2030, en zijn afgesproken door de landen aangesloten bij de Verenigde Naties.
SDI's	Sustainable Development Investments, beleggingen in bedrijven die met hun producten of diensten bijdragen aan de Sustainable Development Goals.
SFDR	Sustainable Finance Disclosure Regulation, maakt dat financiële bedrijven (zoals banken, verzekeraars en fondsbeheerders) uitvoerig en zorgvuldig openbaar maken wat ze doen op het gebied van duurzaamheid.
SRD	Shareholder Rights Directive, de richtlijn voor aandeelhoudersrechten.
Stembeleid	Stemmen op aandeelhoudersvergaderingen is onderdeel van verantwoord beleggen. De werkwijze hiervoor staat beschreven in het Corporate Governance Raamwerk en stembeleid.
Teerzand	Teerzand zijn afzettingen van zand, klei, water en bitumen. De bitumen kunnen tot olieproducten verwerkt worden maar hebben een relatief hoge uitstoot van broeikasgassen.
Toetsingscriteria	Criteria om te toetsen of de bedrijven waarin we (willen) beleggen voldoen.
UNGP's	United Nations Guiding Principles on Business and Human Rights. Een instrument van de Verenigde Naties, bestaande uit 31 principes voor bedrijven op het gebied van mensenrechten.
VBDO	Vereniging van Beleggers voor Duurzame Ontwikkeling. Deze vereniging werkt aan het creëren van een duurzame kapitaalmarkt.

Jouw inleg in goede handen, met bewezen rendement. Dat is een van onze pensioenbeloften. SPW is een solide pensioenfonds met ijzersterke rendementen. Daarom is er altijd een goed pensioen. Onze beleggingen doen wij transparant, verantwoord en maatschappelijk bewust.